

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

11-12

2023

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti

08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:
Sharipov Qo'ng'irotboy Avezimbetovich

Elektron nashr. 1438 sahifa, 5-dekabr, 2023-yil.

Bosh muharrir o'rinbosari:
Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:
Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Rae Kvon Chung, Janubiy Korea, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Toshkulov Abduqodir Hamidovich, i.f.d., prof., TDU rektori
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari
Sharipov Qo'ng'irotboy Avazimbetovich, t.f.d., prof., TDIU rektori
Oblamuradov Narzulla Naimovich, i.f.n., dotsent
Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati
Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i
Eshov Mansur Po'latovich, i.f.d., prof., TDIU Akademik faoliyat bo'yicha prorektori
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMMIB birinchi prorektori
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor
Yuldashev Maqsud Abdullayevich, p.f.d., prof., TDIU Moliya-iqtisod ishlari bo'yicha prorektori
Karimov Norboy G'aniyevich, i.f.d., prof., TDIU huzuridagi PKQTMO tarmoq markazi direktori
Hakimov Nazar Hakimovich, f.f.d. TDIU professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori
Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, f.f.d., TDIU professori
Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., profesor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori
Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori
Musyeva Shoira Azimovna SamDu IS instituti professori
Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., Toshkent Arxitektura-qurilish universiteti katta o'qituvchisi
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisod fanlari nomzodi, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi
Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti
Nomozova Qumri isoyevna GF universiteti dotsenti
Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), dotsent
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Ekspertlar kengashi:

Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti
Imomqulov To'liq Burxonovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

MUNDARIJA

Взаимодействие реального и финансового сектора экономики в современных условиях.....	12
Шарипов Конгратбай Авезимбетович, Зайнутдинова Умида Джалаловна	
Развитие исламских банковских продуктов в коммерческих банках.....	19
Иноятова Камола Фуркатовна	
Kreditlashda risklarni boshqarish usullaridan foydalanish.....	23
Abdullayeva Sharbat, Abdullayeva Nozima	
Korxonalarining tashqi iqtisodiy faoliyatdagi raqobatdoshligini ta'minlashda marketingdan foydalanish.....	29
Axmedov Ikrom Akramovich	
Hududlarda "yashil" iqtisodiyotni rivojlantirishning zamonaviy tahlili	36
Butaboyev Maxamadjon, Gaibnazarova Zumrat Talatovna	
Yashil iqtisodiyotga o'tishda xorijiy davlatlar tajribasi va uni O'zbekistonda qo'llash imkoniyatlari	41
Yavmutov Dilshod Shoyimardonkulovich	
Zamonaviy ekoshaharlar barpo etish va uni tatbiq etish zaruriyati.....	47
Zikrullayev Valixon G'aybullayevich	
Indian Festivals and Nature Conservation: Connecting People for Sustainability	52
Nigora Saidmuradova Aslamovna, Anil Kumar	
Financing clean energy projects in different ways.....	59
Botirov Azamat Axmedovich, Fayziyev Samandar Sobir ogli	
Теоретические основы развития социальной инфраструктуры.....	67
Алимова Муниса Юльчиевна	
O'zbekistonda tadbirkorlik subyektlarining raqamli marketingdan foydalanish holati va rivojlanish tendensiyalari.....	71
Sobirjonov Sanjar Sobirjonovich	
Aholiga bank xizmatlarini ko'rsatish tizimini takomillashtirish	81
Uskanov Eldor	
Investitsiya loyihalarini islom moliya instrumentlari orqali moliyalashtirish yo'llari	86
Haydarov O'ral Axmadovich	
"Yashil" iqtisodiyotga o'tishda esg omillar asosida investitsiya kiritishning o'rni va ahamiyati	93
Nosirov Egamqul Ismailovich	
"Enesses" MChJ da marketing muhitini tahlil qilish va takomillashtirish	100
Musyeva Shoira Azimovna	
Использование информационных и коммуникационных технологий в совместных образовательных программах: проблемы и решения.....	107
Ташева Севара Равшановна	
Iqtisodiy globallashtirishning nazariy asoslari.....	111
Abduraxmonov Farxod Abdufarmonovich	
Sanoat korxonalari samaradorligini oshirishning nazariy-amaliy asoslari.....	117
Xursandov Komiljon Maxmatkulovich	
Fiskal siyosat va soliq to'lovchilar faoliyatini tartibga solishning nazariy masalalari	122
Isroilov Bohodir Ibragimovich, To'rayev Alijon Akmal o'g'li	
Bank daromadlarini oshirishda masofaviy bank xizmatlarini tutgan o'rni.....	128
Xudoyorov O. O.	
Elektron savdo korxonalarida buxgalteriya hisobini tashkil etish	132
Po'latov Xudoyberdi O'ktamovich	
Ekonometrik modellash asosida mavsumiylikning turistik mahsulotlar ishlab chiqarishga ta'sirini kamaytirish usullari.....	135
Xamzayeva Dilfuza Samarovna	
Yuridik shaxslar soliq yukining shakllanish omillari va uni optimallashtirish muammolari	141
Abduturopov Jasurbek Nozimjonovich	
Tadbirkorlik risklari tavsifi va tasniflashning nazariy masalalari	148
Bektemirov Abduraxmid Abdumalikovich	
Urban farming.....	151
Ahmedova Ziyodahon Saydulloxon qizi, Askarov Hasanboy Holdorovich	
A Foreign Experience of Forming Small Business and Private Entrepreneurship Infrastructures (An Example of Usa).....	153
Kosimov Sardor Dilmurodovich, Akbarov Abdulkhamid Akmal ugli	
Principal Protected Notes on the credit rating of National Bank of Uzbekistan	159
Abdug'aniyev Abdulaziz Alisher o'g'li	
Features and Challenges of Digital Transformations in the Service Sector	164
Kurbanova Maftuna Lazizovna	
Kichik biznes va tadbirkorlikning rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillar.....	170
Kurbonov Jasurbek Pozilovich	

Jamoat transport tizimini raqamli texnologiyalarni joriy etish va ulardan foydalanishning dolzarbligi.....	173
Kushakova Ma'mura Narimanovna	
Transport xizmatlari bozorida marketing faoliyatini mexanizmlarini rivojlanishining asosiy tamoyillari	176
Nosirov Javlonbek Jamoliddin o'g'li, Raxmatov Ziyodullo Nosirovich	
Financing clean energy projects in different ways	179
Botirov Azamat Axmedovich, Fayziyev Samandar Sobri ogli	
O'zbekistonning mehnat migratsiyasidagi hamkorligi haqida ba'zi mulohazalar (Qozog'iston va Rossiya misolida)	187
Azamatova Gulmira Bayirbekovna	
Assessment of management effectiveness in ensuring economic and financial stability	191
Akramova Aziza Abduvohidovna	
Международное сотрудничество Республики Узбекистан в сфере образования	196
Жамалова Гулнора Гуломовна, Айматова Фарида Хуразовна	
O'zbekistonning ekologik muammolariNI bartaraf etish va yashil iqtisodiyotga o'tish yo'nalishlari.....	202
Aliyev Azim Tolip o'g'li	
Экономическая безопасность и факторы влияющие на неё.....	205
Абдишукуров Шерзод Шавкат угли	
Qashqadaryo viloyatida tabiiy resurslardan foydalanish istiqbollari.....	211
Xo'janova Gulshoda Otamurodovna	
Raqamli marketing strategiyalarining raqamli iqtisodiyotda iste'molchilar xulq-atvoriga ta'sirini tahlil qilish.....	214
Raxmatova Sitora Shuxratjon qizi	
O'zbekiston Respublikasi tijorat banklarida masofaviy bank xizmatlarini takomillashtirish.....	221
Xudayberganova Zarofat Zaxidovna	
O'zbekistonda kichik va o'rta biznesni rivojlantirishda ichki va tashqi muhit.....	227
Saypullayev Ilhomjon Abduraxmonovich	
Buxgalteriya axborotining sifat tavsiflari	233
Raxmatova Shaxnoza Shukurovna	
Роль и значение логистики в развитии коммерческой деятельности торговых предприятий	240
Маматкулова Шоира Джалоловна	
Uzum yetishtirishning tashkiliy-huquqiy munosabatlari va sohani rivojlantirish imkoniyatlari.....	245
Boltayev N. N.	
Tashqi savdo jarayonlarini tashkil qilishning nazariy uslubiy asoslari.....	249
Qurbonov A. U.	
Korxonalarda pul mablag'lari auditini takomillashtirish yo'llari.....	254
Karamatova Noiba Xusniddinovna	
Kichik biznes subyektlarining raqobatbardoshligini o'ziga xos xususiyatlari.....	259
Axmedov Oybek Turgunpulatovich	
Агротуризм как источник дополнительного дохода для фермеров в самаркандской области.....	263
Анваров Нодир Аллаёрович, Назарова Раъно Рустамовна	
Tijorat banklari faoliyatida islomiy bank xizmatlarini rivojlantirish istiqbollari	272
Absamatov Askar Ergashovich	
Kichik biznes subyektlari faoliyatida mikromoliyaviy xizmatlar ko'rsatishning zamonaviy holati.....	277
Yusupov Abbosxon Aliyevich	
The Experience of The Japanese State in Increasing Investment Activity in Uzbekistan	285
Satoshi Sugahara, Ochilov Bobur	
Paxta-to'qimachilik klasterlarida sotish baholarining tahlili.....	292
Nazarova Maryam Sharipovna, Kazakova Zulayxo Saloxiddinovna	
Tadbirkorlik subyektlari eksportida raqamli platformalardan foydalanish strategiyalari	297
Mamasoatov Dilshod Ravshanovich	
Tijorat banklarida xalqaro iqtisodiy sanksiyalar va eksportga taqiqlar bilan bog'liq risklarni baholash va kamaytirish matritsasining metodologiyasi	304
Keldiyorov Shohruh Ilyos o'g'li	
Sotish jarayonlari hisobini buxgalteriya hisobining xalqaro standartlari asosida takomillashtirish.....	308
Eshmuradov Ulug'bek Tashmuratovich	
Tijorat banklari faoliyatida transformatsiyalanish jarayonlarining asosiy yo'nalishlari.....	313
Bekmurodov Abbos Amiriddinovich	
Agroklasterlarda moliyaviy natijalar hisobini xalqaro standartlar asosida takomillashtirish masalalari.....	318
Alikulov Abdimo'min Ismatovich, Toshpulatov Jalil Baxodirovich	
Tijorat banklarida investitsiya siyosatini amalga oshirishning muhim jihatlari.....	324
Abiyev Davron Ilxomovich	
Проблемы и решения при оптимизации финансового моделирования деятельности предприятия	331
Юлдошева Гулноза Абдинабиевна	
Hududiy iqtisodiy xavfsizlik va uning asosiy xususiyatlari.....	336
Raximov E. N.	

Boshqarish sifatining iqtisodiy mohiyati va uni rivojlantirish masalalari	343
Shoyev Davronbek Axmadjonovich, Ahmadjonova Gulsanam	
Важность данных о движении затрат для повышения эффективности управления предприятием.....	346
Расулова Ш. Х.	
Korxonalar daromadlariga ta'sir qiluvchi risklarning tahlili	351
Sa'dullayev Oybek Turdiali o'g'li	
Xalqaro standartlar asosida daromadlar hisobini tashkil etish.....	364
Abdusaidov Sanjar Jaloliddin o'g'li	
Выработка страховой системы защиты владельцев депозита.....	368
Узакова Камола Бехзодовна	
Обзор законодательных и регуляторных положений по введению и регулированию	
Исламской банковской деятельности в юрисдикции Республики Казахстан	372
Ёрқулов Умиджон	
Перспективы развития производства и экспорта плодоовощной продукции в Узбекистане	378
Ўзганбаева Дилноза Тохтасиновна	
Перспективы развития государственного управления высшим образованием	
в условиях функционирования рынка	382
Умаров Диёр Равшанович	
O'zbekiston moliya tizimida mahalliy moliyaning o'ziga xos xususiyatlari	388
Turovova Nigora Xolmurod qizi	
Qishloq joylarda xizmat ko'rsatish sohasi orqali aholini ish bilan bandligini ta'minlash istiqbollari.....	393
Taylakova Dilafro'z Baymamatovna	
Увеличение привлекательности инвестиций в туристической	
отрасли через стратегическое финансирование	399
Хусниддинов Нуриддин	
Agrobiznesni innovatsion rivojlantirish loyihalarini moliyalashtirishning metodologik asoslari.....	402
To'ychiyev Abduraxmon G'ofurovich	
Virtual bank – kelib chiqishi va moliyaviy xizmatlar kelajagi.....	406
Nabiyeva Feruza Odilovna	
Проблемы и перспективы развития депозитных операций	
коммерческих банков Республики Узбекистан	411
Холмирзаев Эльбек Бахтиерович	
Smart-shartnomalar – raqamli marketingning zamonaviy texnologiyalaridan biri sifatida	415
Yahyojonov N. B.	
Banklarda depozit operatsiyalarini hisobini yuritish tartibi	420
Mirzayeva Xilola Jaloliddin qizi	
Kichik biznes korxonalariga xorijiy investitsiyalarni jalb qilishning iqtisodiy samaradorligi	424
Mamanazarova N. J., Jamilova N. X.	
Проблемы привлечения финансирования за счет корпоративных облигаций	429
Рахмедова Мадинахон Нусрат кизи	
Формирование финансовой стратегии местных бюджетов	433
Примова Н. И.	
Xizmat ko'rsatish korxonalarini soliqqa tortishning dolzarb muammolari va ularning yechimlari	440
Pardayev Jamshid Muzaffarovich	
O'zbekistonda hududlar kesimida raqamli iqtisodiyotning rivojlanish holati.....	445
Uralov Baxtiyor Maxmudovich, Ishturdiyev Hasan Abdigapparovich	
Experience of Islamic financial organizations in CIS countries	
and opportunities to use it effectively in Uzbekistan	450
Sattarova Dilfuza Dilshodbekovna	
Qashqadaryo viloyati hududlarining vertikal o'sish holati va xususiyatlari	456
Erkayeva Gulbaxor Panjiyevna, Raximova Madina Shuxrat qizi	
Innovatsion o'sishga inson kapitali ta'sirining zamonaviy yondashuvlari.....	462
Ostanov Egamberdi, Ostanova Mashxura Egamberdiyevna	
Kapital bozorida institutsional investorlar sifatida sug'urta kompaniyalari ishtiroki	466
Omonov Sardor O'lmasovich	
Tadbirkorlik subyektlarining raqamli transformatsiyasining asosiy va muhim jihatlari.....	472
Nutfulloyev Tolib G'olib o'g'li	
Korxonalarda korporativ madaniyatni rivojlantirish asoslari.....	478
Sadikova Muslima Alisher qizi	
Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari (MHXS)ga muvofiq moliyaviy hisobotlarni tuzish usullari.....	483
Sabirova Zaynab Qadambayevna	
Фондовые рынки и финансовая грамотность: путь к финансовому осознанию	488
Режаббаев Сарвар Умархонович	
Turistik korxonalarda yashil innovatsion mahsulotlar orqali samaradorlikni oshirish.....	491
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna	
Milliy kapital bozorida korporativ qimmatli qog'ozlar amaliyoti tahlili.....	497
Otaxonova Shohyora	

Aholining turmush farovonligini yashlashning ijtimoiy-iqtisodiy masalalari.....	502
Qobilova Shaxnoza	
Surxondaryo viloyatida sug'oriladigan yerlardan foydalanish holatining statistik tahlili.....	505
Sharifi Abdul Fatah	
Economic and Social Significance of Personnel Management in Manufacturing Enterprises: A Dual Dimension Analysis.....	512
Sarimsakov Baxtiyor Rahmonjanovich	
Samarqand viloyatida iste'mol tovarlar bozorining rivojlantirish istiqbollari	518
Usmanov Zayniddin Berdirasulovich	
Qurilish tashkilotlarida xodimlarning innovatsion faolligini oshirish yo'llari	523
Usmanov Ixom Achilovich	
Investitsiya jozibadorligini baholashning o'ziga xos jihatlari va metodlari.....	527
Uroqboyeva Farzuna Axmadjonovna	
Mamlakatning iqtisodiy rivojlanishida sanoat 4.0 ning roli: tahlil va natijalar	532
Xujaxonova Sitara Baxtiyor qizi	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida qishloq joylarda davlat xususiy sherikchilik asosida raqamli xizmatlarni takomillashtirish.....	537
Xalimov Shaxboz Xalimovich	
Kichik firmalar raqobatbardoshligini oshirishning mintaqaviy muammolari (Xorazm viloyati misolida).....	542
Vaisov Dilshod Ibodullayevich	
"Sam Antep Gilam" mchjda marketingni boshqarishni takomillashtirish yo'llari	549
Usmonova D. I.	
O'zbekistonda energetika korxonalari faoliyatida korporativ boshqaruvining baholash usullarini tahlili.....	555
Abduraxmonova Zarina Muysinjonovna	
Factors for the Development of The Industrial Sector of the Economy	559
Zakhidov Nodir Umidjanovich	
Mintaqa tumanlararo xo'jalik yurituvchi subyektlar qo'shma biznesini konvergent modeli	563
Yusupov Fayzulla Yakubovich	
Aholini biznesga jalb qilishda tijorat banklarining roli.....	567
Yaxshimuratova Xasiyat Xudaybergenovna	
Mahalliy gastronomik turizmni rivojlantirishda nazariy asoslar.....	571
Sultonov B. A.	
Organizational Factors Influencing Leadership Styles and Procurement Outcomes	575
Saidakhmedov Islomjon Uligbekovich	
Проблемы привлечения иностранных инвестиций в инновационном развитии экономики Узбекистана.....	580
Хамракулова О. Д., Халмурзаев М., Аликулов С. А.	
Тенденции развития жилищного строительства.....	585
Алиева Зилола Маматвалиевна	
Учет и анализ производственных затрат на предприятиях	589
Аделя Азаматовна Нематова, Ибрагимов Мансур Мардонович	
Meva-sabzavotchilik klasterlarini rivojlantirishda xorij tajribasi.....	592
Botirov Erkinjon Xayitovich	
Zamonaviy xizmat ko'rsatish bozori: xalqaro tendensiyalar va uy-joy fondi muammolari sarhisobi.....	598
Sanakulova Barnogul Rizakulovna, Berdiyeva Dilfuza Axatovna	
Роль рынка капитала в обеспечении макроэкономической стабильности Республики Узбекистан	605
Дадаханова Саида Махаммаджон кизи	
Iqtisodiyotning xususiy sektorida inson resurslarilarni moddiy rag'batlantirishni takomillashtirishda xorij tajribasi.....	608
Baxtiyorova Umida Ulug'bek qizi	
Korxonalarining investitsiya faolligini ta'minlashda soliqlarning rag'batlantiruvchi rolini oshirish xususiyatlari.....	613
Ilyasova Barno Axmadovna	
Dunyo davlatlari iqtisodiyotini rivojlantirishda investitsiyalarni jalb qilish tendensiyalari.....	618
Imomaliyeva Mohizoda, Raxmatullayev Lazizbek Nematullo o'g'li	
Особенности применения теории игр в задачах организационно-экономического механизма тепличного хозяйства	623
Дурманов Акмал Шаймарданович	
Sanoat korxonalarida iqtisodiy resurslar mohiyatini tavsiflovchi tushunchalar	628
Doniyorova Shaxnoza Doniyorovna	
Mikromoliyalash tashkilotlari faoliyatining operatsiyalar tahlili.....	633
Kamalov Shuxrat Kamalovich	
Temiryo'l transporti sanoat kompleksi korxonalarida ijtimoiy va mehnat munosabatlarini takomillashtirishning nazariy va uslubiy asoslari.....	637
Kadirova Sharofat Amonovna	

Qishloq xo'jalik korxonalarida xarajatlar hisobi va mahsulot tannarxini takomillashtirish masalalari	645
Yuldashev Sherali Xayitovich, Ishturdiyev Hasan Abdigapparovich	
Анализ экологических факторов и их влияние на финансовую безопасность страны.....	650
Ёдгоров Сардорбек Самадович	
Superior directions, modern trends and prospects for the development of the financial market.....	655
Narziyeva Guzal Baxtiyorovna, Raximova Umida Rabbimovna	
Kichik biznesning eksport salohiyatini oshirishda jahon tajribasi	659
Kambarova Sh. M.	
Theory and practice of evaluation of capital assets in Uzbekistan.....	665
Usmonov Bunyod	
Xizmat ko'rsatish sohasini asosiy tarmoqlariga yo'naltirilgan global investitsiyalar holati va prognozini tahlili	668
Muxammadiyev Kamoliddin G'ulomiddinovich	
Методологические основы банковского кредитования и классификация факторов, влияющих на особенности получения кредитов	672
Каримова Азиза Махомадризовна	
Sanoat salohiyati va omillar unumdorligini iqtisodiy-statistik baholash usullari.....	676
Kasimov Azamat Abdukarimovich	
Цифровизация банков: риски и стратегии управления финансовыми активами в цифровой эпохе.....	682
Кодиров Бобур	
Davlat-xususiy sherikligi asosida iqtisodiyot tarmoqlarining investitsion salohiyatini oshirishning o'rta muddatga mo'ljallangan istibollari (O'zbekiston temiryo'llari AJ misolida)	689
Qodirov Jasurbek Sharofitdinovich	
Banklarda mummoli kreditlar bilan ishlash: samarali strategiya va yondashuvlar	696
Mirsaliyev Erkin Ergashevich	
Agrosanoat ishlab chiqarishining raqobatbardoshligini oshirish va uning innovatsion rivojlanish bilan o'zaro bog'liqligi	700
Dusmatov Begmuhammad Olimjonovich, Muxtorova Oydin Sayfiddin qizi	
Hududlar iqtisodiyotini oshirishda investitsiyalarning roli	707
Akishova Shaxnoza Davlet qizi	
Xizmat ko'rsatuvchi korxonalarning iqtisodiy salohiyatini shakllantirish mexanizmlari	712
Erdonov Muhammadamin Erdon o'gli, Ibragimov Shoxrux Baxtiyorovich, Ataqulov Jahongir Valijon ug'li	
Sug'urtada andarrayting xizmatini (ARDL) modeli tahlili asosida takomillashtirish	717
Mirzoyev Sayfullo Fayzulloyevich	
Роли банков в повышении привлекательности инвестиционной среды в Узбекистане.....	727
Насиров Дилшод Фарходович	
Пути улучшения инвестиционного климата в Республике Узбекистан	731
Нозимов Элдор Анварович, Санатиллоев Ферузшох Бахтиёр угли	
Iqtisodiyot, atrof-muhit, jamiyat va madaniyat o'rtasidagi muvozanatga – obodonlashtirish xizmatlarining ta'siri.....	737
Norkulova Difuza Zoxidovna, Xayitov Jamshid Xolvoyevich	
Повышение эффективности депозитной политики в коммерческих банках.....	741
Нуриллаев Рахмат Ярашевич, Нуриллаев Шердил Жамолiddин угли	
Xo'jalik yurituvchi subyektlarda tovar-moddiy zaxiralar manbalari va ularni shakllantirish amaliyoti	747
Nurmanov Ulugbek Anorbayevich	
Yer rentasi mulkchilik munosabatlari rivojlanishning zaruriy sharti sifatida.....	752
Abdunazarov O.	
Формирование и развитие цифровой экономики (на примере российской федерации и Республики Узбекистан)	756
Ким П. В.	
Tijorat banklari korporativ boshqaruvida bank xizmatlari samaradorligini	760
Kudratov Sunnatulla Ropijanovich	
Tijorat banklari depozit siyosatining banklar resurs salohiyatini oshirishdagi roli	764
Jo'rayev Isroil Ibrohimovich	
Ways of Development of Electronic Commerce in Uzbekistan	770
Javlijev Nuriddin Bektemir o'g'li	
Hydro Energy as the Important Factor of the "Green Economy"	775
Isroilov Xusanboy Ibrohimjon o'g'li	
Navoiy viloyatida turizmni rivojlantirish	781
Isomiddinov Sherzod Sirojiddin o'g'li, Azamatova Nozima Jaxongirovna	
Mehnat resurslaridan foydalanish samaradorligi (Qoraqalpog'iston Respublikasi misolida).....	784
Halimova Dilora Olimboyevna	
Davlat qimmatli qog'ozlari bo'yicha daromadlilik egri chizig'ini aniqlashning fiskal va monetar siyosatni muvofiqlashtirishdagi ahamiyati.....	787
Hakimov Hakimjon	
Intellectual mulkni boshqarish jarayonlarni o'rganishning nazariy muammolari	793
Tirkashyev Farhod Mahmudovich	

Sug'urta kompaniyalari va tijorat banklari integratsiyalashuv jarayonini zarurligi va ahamiyati.....	796
Xudoyberdiyeva Sadoqat Abdumannonova	
Роль Среднеазиатских коллекций в развитии музеев России	801
Абдуллаева Нигора Санжаровна	
Hududlarda inklyuziv turizmni rivojlanish muammolari va istiqbollari.....	804
Qo'ziboyev Boxodir Azzamboy o'g'li, Ibragimov Behruz Ravshan o'g'li	
Oliy ta'lim tizimida talabalar bilimini yuksaltirish jarayoni: muammolar va yechimlar	808
Hakimov Nazar Hakimovich, Vaxobova Marg'uba Abduxamidovna	
Yashil iqtisodiyot: mazmun mohiyati, nazariya va amaliyot	812
Yuldashev Mutallib Ibroximovich	
Samarqand viloyatida iste'mol tovarlar bozori tahlili	819
Xudaynazarova Dilnoza Gafurovna	
"HAVAS COMFORT MEDEL" MChJda marketing xizmatini tashkillashtirish va uning samaradorligini oshirish yo'llari	823
Musyeva Shoira Azimovna	
Tadbirkorlik subyektlari faoliyatini soliqlar vositasida rag'batlantirishning klassik nazariyalaridan foydalanish imkoniyatlari.....	831
To'xsanov Qudratillo Nozimovich	
Yoshlarning ish bilan bandligini ta'minlashning asosiy yo'nalishlari.....	837
Mamaraximov Bekzod Erkinovich	
Chakana bank xizmatlarini rivojlantirish hududlar barqaror rivojlanishining omili sifatida	841
Niyozov Zuxur Davronovich	
Raqamli texnologiyalar asosida oziq-ovqat ta'minoti zanjirini rivojlantirish omillari	845
Yusupov Muxiddin Soatovich	
O'zbekistonda korporativ kreditlash amaliyotini rivojlantirish orqali investitsiya jalb qilish imkoniyatlari.....	855
Asatullayev Alisher	
Davlat budjeti jarayonini takomillashtirish masalalari	860
Ataxanov Bekpo'lat Abdullayevich	
Особенности применения теории игр в задачах организационно-экономического механизма тепличного хозяйства	866
Дурманов Акмал Шаймарданович	
Yuridik shaxslar mol-mulkini soliqqa tortishni rivojlantirish yo'llari	872
Gadayev Jaxongir Muhammadi o'g'li	
Some Principle Issues in the Effective use of Budget Funds in Universities	876
Khairiddinov Sh. B.	
Directions of Using Negotiations in Keeping Peace and Ensuring Stability in Society	879
Khoidarova Fariza Tukhtabaevna	
Elektrotexnika sanoati korxonalarida qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan samarali foydalanish.....	883
Mamayusupova Mashxura Sodiqovna	
Elektron tijoratning zamonaviy iqtisodiyotga ta'sirini o'rganish va uni rivojlantirishning asosiy yo'nalishlarini aniqlash	887
Maxmudov Lazizbek Ubaydullo o'g'li	
Foreign Direct Investment and Electricity Consumption During Uzbekistan's Green Transition	896
Nurbek Khalimjonov	
Davlat-xususiy sheriklik loyihalarini qarz kapitali orqali moliyalashtirishni takomillashtirish	902
Oblomuradov Narzullo Naimovich, Shavkatov Navruzbek Shavkatovich	
Mol-mulk solig'ining soliqqa tortish tartibini takomillashtirish.....	910
Poyonov Bobur Bekmurod o'g'li	
Konfutsiychilik axloqiy negizlarida olamiy tartibot.....	916
Ruzmatova Gulnoz Miraxrarovna	
"Yashil iqtisodiyot"ni joriy etish istiqbollari	923
Saloxov Sirojiddin Sadriddin o'g'li	
Investitsiyaning iqtisodiy mohiyati va O'zbekiston iqtisodiyotida tutgan o'rni.....	928
Samijonov Musobek G'ayratjon o'g'li	
O'zbekiston qishloq hududlarida maishiy xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirish.....	933
Sharifov Shuhrat Saidahmadovich	
Exploring Big Data Applications for Knowledge Management in Higher Education Administration.....	936
Shakhzod Saydullaev	
O'zbekiston sug'urta bozorida qayta sug'urta faoliyatini rivojlantirish istiqbollari.....	944
Sharobiddinov Akramjon Goyibbayevich	
Ekologik turizmning turlari va uni tashkil etishda tabiiy resurslarning ahamiyati.....	950
Soatov Yusuf Xo'jayor o'g'li	
Mamlakatga xorijiy investitsiyalarni jalb etishda investitsion jozibadorlikni oshirish istiqbollari	954
To'laganova Ruhshona Farrux qizi	
Raqamli iqtisodiyotga o'tish sharoitida maktabgacha ta'lim xizmatlarini holati	959
Umurzakova Dilnoza Egamberdiyevna	
Issues of Improving Production Cooperation in the Industry Network of Our Country	964
Xomidov Mirodiljon Xasanboy o'g'li	

Foydaning soliq obyektini sifatida shakllantirish zaruriyati.....	971
Yo'ldasheva Mohiraxon Ochestva	
O'zbekistonda energetika korxonalari faoliyatida korporativ boshqaruvining baholash usullarini tahlili.....	975
Abduraxmonova Zarina Muysinjonovna	
Soliq organlari va soliq to'lovchilar o'rtasidagi munosabatlarning yangi tizimi sharoitida soliq nazorati.....	980
Abdusherozov Abdullo Baxtiyorovich	
"Ijtimoiy himoya yagona reyestri" axborot tizimining aholini ijtimoiy himoya qilishdagi o'rni.....	984
Aliyev Ma'ruf Komiljon o'g'li	
O'zbekistonda sug'urta kompaniyalarining moliyaviy barqarorligini ta'minlash yo'nalishlari.....	991
Baxriyev Dilshod Rizvonkulovich	
Анализ влияния цифровой экономики на эффективность налоговых органов	996
Бобомуротова Манзура Панжи кизи	
Tadbirkorlik muhitini yaxshilash orqali kambag'allikni qisqartirish va aholi daromadlarini oshirishning iqtisodiy-ijtimoiy ahamiyati.....	1000
Irmatova Lola	
Korxonalarda pul mablag'lari auditini takomillashtirish yo'llari.....	1005
Karamatova Noiba Xusniddinovna	
Hududlarda inklyuziv turizmni rivojlanish muammolari va istiqbollari.....	1010
Qo'ziyev Boxodir Azzamboy o'g'li, Ibragimov Behruz Ravshan o'g'li	
Yashil iqtisodiyotga o'tish ekologik barqarorlikning muhim omilidir	1014
Yuldashev Farhodbek Abdumutalibovich	
Strategik boshqaruv hisobini tashkil etish asoslari va tamoyillarini takomillashtirish.....	1017
Pardayeva Shahnoza Abdinabiyevna	
Факторы развития культурного туризма в Узбекистане	1022
Пулатова Сурайё Юлдашевна	
Iqtisodiyotni raqamlashtirish sharoitida oilaviy korxonalarining xizmatlar ko'rsatish sohasidagi o'rni va funksiyalari	1026
Tog'ayeva Dilnoza Azamatovna	
Совершенствование методологии исследования демографических процессов	1031
Тула Нодирбек Баходир угли	
Инновационные технологии в сфере страхования.....	1037
Хайдарова Нигинахон Шухрат кизи	
Iqtisodiyotni innovatsion isloh qilish sharoitida yer hisobini yuritishning ahamiyati.....	1042
Hojiyev Qo'chqor Mamadiyrovich	
Qattiq maishiy chiqindilarni utilizatsiya qilish orqali qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan keng foydalanishni takomillashtirish.....	1047
Sherqulov Nodir Erkin o'g'li	
Мировой опыт использования денежных и натуральных трансфертов в социальном обеспечении	1052
Гулноза Тохировна Самиева	
Davlat xaridlarini amalga oshirish orqali raqobatni rivojlantirish yo'llari	1057
Majidov Nizomjon	
Raqamli iqtisodiyot davrida kontent marketingdan foydalanish va uning bosqichlari	1064
Tohirjonov Ahmadjon Tohirjon o'g'li, Ergashxodjayeva Shaxnoza Djasurovna	
Aksiyadorlik jamiyatlari kapitalini shakllantirish manbalari va usullarini takomillashtirish.....	1070
Norqulov Mirsaid Tulqin o'g'li	
Qishloq xo'jaligi sohasida investitsion jozibadorlikni oshirish zaruriyati	1075
Badalov Jamshid Jamolovich	
Foyda solig'i tushumi va uning O'zbekiston soliq-budjet tizimidagi ahamiyati.....	1080
Shirinov Sabir Erkinovich	
O'zbekistonda davlat korxonalari aksiyalarini moliya bozorlarida sotishni jadallashtirish yo'nalishlari	1084
Anvar Eshmatov	
Baliqchilik xo'jaliklarida xodimlar bilan hisob-kitoblar hisobining tashkiliy va uslubiy jihatlari	1088
Ametova Nasiba Danilovna	
Tijorat banklari tomonidan eksportyor korxonalarining kreditlash amaliyotini takomillashtirish	1092
Bayjanova Gozal Sarsengaliyevna	
Digital Transformation of Tax Systems.....	1096
Boburjon Turanboyev Qodirjon o'g'li, Musabekov Sherali Nazarali o'g'li	
Yangi O'zbekistonda xotin-qizlarning ijtimoiy-iqtisodiy faolligini oshirish yo'nalishlari.....	1101
Raxmonova Aziza Tolibovna	
Transitioning to a Green Economy and Implementing Sustainable Technological Changes in Uzbekistan	1106
Umarov Elshod G'ulom o'g'li	
Texnik yo'nalishdagi oliy ta'lim muassasalari daromadlari tarkibi va ularning o'ziga xos jihatlari.....	1112
Yuldashov Elmurod Abduljalil o'g'li	
Совершенствование системы профессионального управления жилищно-коммунальным хозяйством Узбекистана	1116
Икромовна Ханифа Одилевна	
Sanoat korxonalarini kreditlash amaliyotining zamonaviy holati.....	1121
Kamalova Jamila	
O'zbekistonda davlat ishtirokidagi korxonalarining huquqiy maqomi va ularni isloh qilishning istiqbollari	1125
Qahhorov Azizjon Ahror o'g'li	

Nodavlat notijorat tashkilotlari mablag'lari va ulardan foydalanish to'g'risidagi bajarilishlarga oid hisobotni tuzish va taqdim etish tartibi	1131
Ne'matov Oybek Ismatullayevich	
Предприятие автомобильной промышленности как объект реализации концепции устойчивого развития	1136
Туйчиев Комилжон Лазизович	
Tijorat banklari aktivlari diversifikatsiyasining nazariy ahamiyati	1143
O'ktamova Nozima Narzulla qizi	
Tijorat banklarida yangi masofaviy bank xizmat turlarini rivojlantirish	1146
Umarov Abdulquddus Abdilxatovich	
Некоторые вопросы эконометрической оценки CES – функций и их практическое применение в экономических задачах	1151
Шадиева Гулнора Мардиевна, Усманов Фарзод Шохрухович	
Использование искусственного интеллекта в спортивной индустрии.....	1158
Усманова Дилфузахон Иброхимовна	
The Role and Significance of Internal Audit as an Effective System of Internal Control in Business Entities	1163
Po'latov Sherzodbek Oybek o'g'li, Farmonov Ilhomjon Iqboljon o'g'li	
Qishloq xo'jaligini barqaror rivojlantirishda investitsiyalardan foydalanishni takomillashtirish (Andijon viloyati misolida)	1168
Xolmatov Sanjarbek Xojimamatovich	
O'zbekiston temir yo'l transport tizimi rivojlanishining asosiy ko'rsatkichlari.....	1174
Qilichev Umid Ibadullayevich	
Hozirgi kunda O'zbekiston Respublikasi sharoitida raqamli banklar resurslarini oshirish choralari	1181
Xamraqulova Gulnozaxon Faxriddin qizi	
O'zbekiston Respublikasi tijorat banklari kredit foiz stavkasini muvofiqlashtirish masalalari	1185
Jumayev Muzaffar Mahmud o'g'li	
O'zbekistonda Islom banklari faoliyatini tashkil etishning ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati	1191
Vasiyev Alisher Samiyevich, Sayfullayev Sirojiddin Soli o'g'li	
Islom iqtisodiyotining mohiyati.....	1197
Sayfullayev Sirojiddin Soli o'g'li	
Budjet mablag'larini taqsimlanishi va maqsadli sarflanishida inson kapitalidan foydalanish va jamoatchilik nazoratining samaradorligi	1201
G'ofurov Bekzod Fayzulla o'g'li	
Maxsus iqtisodiy zonalar investitsiya muhiti jozibadorligini oshirishda tarif va notarif mexanizmlaridan foydalanish imkoniyatlari	1207
Ja'sur Umirzoqov Artiqboy o'g'li	
Перспективное развитие промышленной кооперации между странами	1212
Назарова Раъно Рустамовна, Жартай Жанибек Маратулы	
Soliqlar yig'iluvchanligini oshirishga ta'sir etuvchi omillar	1218
Berdiyeva Uguloy Abduraxmanovna	
Ta'lim sifatini ta'minlash oliy ta'lim xizmatlari bozorini rivojlantirishning asosiy omili.....	1222
Nematov Inatillo Ubaydullayevich	
Aholiga ko'rsatiladigan bank xizmatlarini takomillashtirish.....	1228
Umurzakova Adiba Ochilovna	
Tijorat banklari resurslari shakllanishining manbalari va yo'llari.....	1232
Raxmanov Ilhom Xurramovich	
Факторы развития культурного туризма в Узбекистане	1238
Пулатова Сурайё Юлдашевна	
Пути эффективного использования внутренних инвестиций в национальной экономике.....	1242
Рафиева Зарина Хусановна	
Development of the Country's Economy Through the Development of the Stock Market in Developing Countries	1246
Akhmedov Doniyorbek	
O'zbekistonda raqamli iqtisodiyotini rivojlanishi va uning asosiy yo'nalishlari	1250
Azizova Manzura Ibragimovna	
The theoretical importance of product cost reduction in industrial production.....	1254
Dilfuza Baxramovna Safarova	
Fond bozorlarining tashkil etilishi va rivojlanish tendensiyalari.....	1261
Shamsiyev O'ktam Sayfitdinovich	
Mamlakatda davlat tibbiyot muassasalarining tutgan o'rni va ularni rivojlantirish yo'nalishlari.....	1266
Sultonova Mushtariy Abdulabbosovna	
Obligatsiyalar bozorida banklarning ishtiroki va ahamiyati.....	1272
Xushvaqov Islombek Muxammadi o'g'li	
Milliy iqtisodiyotimizda investitsiya portfelini shakllantirishning nazariy asoslari	1277
Ibragimov Gafurjan Axmetovich	
Kompaniyalarning tashqi savdo faoliyatini moliyalashtirishning nazariy asoslari va xorij tajribasi.....	1282
Ibragimov Mansur Axmedovich	

Mahalliy byudjetlar xarajatlari ijrosining samaradorligini oshirish masalalari (Jizzax viloyati misolida).....	1286
Mamayusupov Omonulla Mamatqulovich	
Ключевые факторы успеха в мотивации и управлении проектными командами.....	1295
Мансурова Севара Мансуровна	
Mehmonxona biznesida CRM tizim xizmatlarini loyihalash	1298
Ishanxodjayeva Dilfuza Erkinovna	
Внедрение цифровой трансформации высших учебных заведений.....	1302
Кучаров Абдор Сабиржанович, Абдурахмонов Абдумалик Абдурашидович, Набиева Нилуфар Наби қизи	
Mamlakatimizda masofaviy bank xizmatlarini ko'rsatuvchi tizimning rivojlanish tendensiyasi	1310
Maxmudova Muxlisa Qodirjon qizi	
Tadbirkorlik subyektlarini moliyaviy qo'llab-quvvatlashning nazariy asoslari.....	1319
Davronov Saxobiddin Faxriddinovich	
O'zbekistonda suv zaxiralaridan foydalanishning retrospektiv tahlili	1324
Axmedov Sayfullo Normatovich	
Raqamli iqtisodiyot rivojlanishida to'lov tizimlarining o'rni	1334
Ismailov Xusanboy Mahammadqosim o'g'li, Rizayev Anvar Baxtiyorovich	
Fostering Entrepreneurship and Enhancing Women's Employment: The Uzbekistan Perspective	1338
Kholiyorova Shokhista	
Zamonaviy soliq tizimlarining amal qilish xususiyatlari	1341
Taniyev Ahmadjon Bahromovich	
Mamlakatimizda tijorat banklarini tashkil etishning huquqiy asoslari.....	1347
Masharipov Maxmud Bekturdiyevich	
Mamlakat iqtisodiyotining samarali rivojlanishida hayot sug'urtasining o'rni	1352
O. Jono'zoqov	
Sanoatda resurs tejamliligini ta'minlash orqali barqaror rivojlanishga erishish	1358
Ergashev Sanjarbek Sobirjon o'g'li	
Southeast Asia's Green Economy and Environmental Taxation	1364
Fayzieva Nargiza Rabimovna	
Tijorat banklari biznesini boshqarishning asosiy yo'nalishlari va tahlili.....	1371
Raxmatov Azizjon Jaloliddinovich	
O'zbekiston Respublikasida islom banklarini tashkil etishda xorij tajribasining o'rni.....	1375
Yo'ldosheva Iroda Ibodulla qizi	
Baliqchilik tarmog'ida samaradorlikni baholash masalalari.....	1380
Fayziyev Oybek Raximovich, Aitimbetov Amirbek Koishibekovich	
Qishloq xo'jaligida innovatsion iqtisodiyotni rivojlantirishning huquqiy-iqtisodiy asoslari va davlat siyosati..	1389
Xalikov Suyun Ravshanovich	
O'zbekiston Respublikasi hududlari ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishiga ilmiy yondashuvlar	1394
Mullabayev Baxtiyarjon Bulturbayevich	
O'zbekistonda davlat-xususiy sherikchilik loyihalarida islomiy moliyalashtirish konsepsiyasini asoslash va joriy etish.....	1401
Zayniddinov Ruhiddin Xusniddin o'g'li	
Korxonalar faoliyatini ifodalovchi umumiy ko'rsatkichlar asosida reytingni aniqlash	1411
Maxkamboyev Komil Abdulkakovich	
Dorivor o'simliklarni yetishtirish va qayta ishlashda klaster-kooperatsiya tizimi samaradorligini oshirish masalalar	1416
Xo'jaqulova Nigora Rustamovna	
Kimyo tolalari asosida to'qimachilik sanoatini diversifikatsiyalash.....	1424
Raximov Furqat Jalolovich	
Xorijiy investitsiyalarni jalb qilish orqali mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirish istiqbollari.....	1431
Alimbayeva Sevara Alimbayevna	

DORIVOR O'SIMLIKLARNI YETISHTIRISH VA QAYTA ISHLASHDA KLAS- TER-KOOPERATSIYA TIZIMI SAMARADORLIGINI OSHIRISH MASALALAR

Xo'jaqulova Nigora Rustamovna

PhD, dotsent v. b., Qarshi muhandislik iqtisodiyot instituti

Annotatsiya: Ushbu maqolada dorivor o'simliklarni yetishtirish va qayta ishlashda klaster-kooperatsiya tizimi samaradorligini oshirish masalalari bayon qilingan. Qishloq xo'jaligida klaster-kooperatsiya tizimini rivojlantirish orqali dorivor o'simliklarni yetishtirish samaradorligini oshirish yo'llari o'rganilgan.

Kalit so'zlar: dorivor o'simliklar, klaster, kooperatsiya, qayta ishlash, eksport, fermer, dehqon xo'jaliklari, tomorqa yer egalari, sog'liqni saqlash, urug'lik, mineral o'g'itlar, texnika, yoqilg'i, farmatsevtika tarmog'i, sog'lomlashtirish.

Abstract: This article discusses issues of increasing the efficiency of the cluster-cooperative system in the cultivation and processing of medicinal plants. Ways to increase the efficiency of growing medicinal plants through the development of a system of cluster cooperation in agriculture have been studied.

Key words: medicinal plants, cluster, cooperation, processing, export, farmer, farms, farmers, health, seeds, mineral fertilizers, equipment, fuel and, pharmacy chain, health.

Аннотация: В данной статье рассмотрены вопросы повышения эффективности кластерно-кооперативной системы при выращивании и переработке лекарственных растений. Изучены пути повышения эффективности выращивания лекарственных растений за счет развития системы кластерной кооперации в сельском хозяйстве.

Ключевые слова: лекарственные растения, кластер, кооперация, переработка, экспорт, фермер, фермы, аграрии, здоровье, семена, минеральные удобрения, техника, топливо и, аптечная сеть, оздоровительный.

KIRISH

Klaster tizimi qo'llanilayotgan tarmoqlar qatoriga endilikda dorivor o'simliklar sohasi ham kiritildi. Prezidentimizning 2020-yil 10-apreldagi "Yovvoyi holda o'suvchi dorivor o'simliklarni muhofaza qilish, madaniy holda yetishtirish, qayta ishlash va mavjud resurslardan oqilona foydalanish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qaroriga muvofiq, joriy yil 1 maydan boshlab dorivor o'simliklarni yetishtirish, saqlash, birlamchi yoki chuqur qayta ishlash klasterlari tashkil etilishi belgilandi.

O'simlik klasteri qanday yo'lga qo'yiladi? Bu savolga O'zbekiston Fanlar akademiyasi Navoiy bo'limi olimlarining faoliyati misolida javob izlasak. Sababi, Nurota tumanining chekka qishloqlarida ana shu tajriba muvaffaqiyatli yo'lga qo'yilmoqda.

Shartnomada yetishtirilgan dorivor o'simliklarni bugungi bozor talabidan kelib chiqib, kelishilgan narxlarda sotib olishni klaster o'z zimmasiga oladi. Bunda klaster tomonidan dorivor o'simliklarning qaysidir turini ekish istagini bildirgan fermer va tomorqa yer egalari ushbu dorivor o'simliklar urug'lari, ekish va parvarishlash agrotexnikasi to'g'risidagi uslubiy-amaliy qo'llanmalar bilan ta'minlanadi. Bundan tashqari, Navoiy bo'limi olimlari tomonidan ekilgan dorivor o'simliklar o'sish jarayonining doimiy monitoringi videokuzatuv asosida va bevosita joylarga chiqqan holda olib boriladi hamda mutaxassislar tomonidan zaruriy tavsiyalar beriladi. Shuningdek, bo'lim olimlari tomonidan dorivor o'simliklarni ekish uchun yer maydonini tayyorlashdan tortib, to'g'ri hosilni yig'ib olishgacha bo'lgan davrdagi barcha sug'orish, o'g'it bilan oziqlantirish va zaruriy agrotexnika tadbirlariga sarflanadigan xarajatlar kalkulyasiyasi ishlab chiqilgan bo'lib, ushbu narxlar shartnoma asosida dorivor o'simliklarni ekishni rejalashtirgan fermerlar va tomorqa yer egalari taqdim etiladi. Agar dorivor o'simliklarni ekishni rejalashtirgan fermer va tomorqa yer egasida mablag'ga ehtiyoj bo'lsa, klaster tomonidan ta'minlab beriladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLARNING TAHLILI

Dorivor o'simlik klasterining asosiy vazifasi qilib quyidagilar belgilab qo'yilgan:

- dorivor o'simlik yetishtiruvchilar bilan yetishtirilgan mahsulotni xarid qilish bo'yicha shartnomalar tuzish, ularni urug'lik, mineral o'g'itlar, texnika, yoqilg'i va boshqa vositalar bilan ta'minlash;
- ixtisoslashtirilgan hududlarda dorivor o'simliklarni yetishtirish, urug'liklar va ko'chatlar tayyorlash, bosqichma-bosqich zamonaviy dorivor o'simliklar plantatsiyalari tashkil etish;
- dorivor o'simliklarni yetishtirish va urug'chiligini tashkil etishda ilg'or ilm-fan yutuqlarini qo'llash;
- dorivor o'simliklar yetishtirish va ularni qayta ishlash bo'yicha xalqaro tashkilotlar bilan o'zaro faol hamkorlik qilish va sohaga bosqichma-bosqich innovatsion yechim (nou-xau)lar joriy etish;
- dorivor o'simliklar yetishtirish va ularni qayta ishlashga xorijiy kompaniyalarning investitsiyalari hamda ilg'or texnologiyalarini jalb qilish;
- dorivor o'simliklar va ulardan olinadigan dori-darmon mahsulotlarga bo'lgan ichki bozor talabini qondirish hamda ularni eksport qilish;
- tajriba va ma'lumotlarning doimiy almashinuvini tashkil etish orqali ushbu yo'nalishdagi xorijiy ilmiy tadqiqot markazlari bilan hamkorlikni yo'lga qo'yish, xalqaro tadqiqot dasturlari, anjumanlar va simpoziumlarda ishtirok etish.

Albatta, bunda ajratilgan mablag' fermer va tomorqa egalari tomonidan shartnoma asosida yetishtirilgan hosilning sotib olinish narxidan chegirib qolinadi.

Klaster tashkil etilgandan keyingi ikkinchi bosqichda bevosita klasterning o'ziga 50 gektar yer maydoni olinadi va 100 foiz yetishtirilgan hosilni qayta ishlash yo'lga qo'yiladi. Klaster eksportga ham ko'maklashadi.

Qarorda ta'kidlanganidek, dorivor o'simlik yetishtiruvchilar bilan mahsulotni xarid qilish bo'yicha shartnomalar tuzish, ularni urug'lik, mineral o'g'itlar, texnika, yoqilg'i va boshqa vositalar bilan ta'minlash, ixtisoslashtirilgan hududlar-da dorivor o'simliklarni yetishtirish, urug'liklar va ko'chatlar tayyorlash, bosqichma-bosqich plantatsiyalar tashkil etish klasterning asosiy vazifalari sirasiga kiradi.

Demak, dorivor o'simliklar klasteri faoliyatida ilm-fan va ishlab chiqarish jarayonlarining integratsiyalashuvi o'z ifodasini topadi. Dehqon yerning tilini tushunadi, o'simlik yetishtirishning xalqona va sinalgan usullarini biladi. Ammo ularning barchasi ham shifobaxsh o'simliklarning tasnifi-yu, uni yetishtirishdagi zamonaviy fan yutuqlaridan xabardor bo'lavermaydi. Shundan kelib chiqib, klasterlar zimmasiga dorivor o'simliklarni yetishtirish va urug'chiligini tashkil etishda ilg'or ilm-fan yutuqlarini qo'llash, xalqaro tashkilotlar bilan o'zaro faol hamkorlik qilish va sohaga bosqichma-bosqich innovatsion yechim(nou-xau)lar joriy etish, xorijiy kompaniyalar investitsiyalari hamda ilg'or texnologiyalarini jalb qilish kabi masalalar ham yuklangan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Klaster dorivor o'simliklar va ulardan olinadigan mahsulotlarga bo'lgan ichki bozor talabini o'rganish bilan birga eksport qilishda ham dehqonga ko'makchi bo'ladi. Foyda 3 milliard so'mdan oshadi.

Fermerlar va tomorqa egalari bilan hamkorlikning ushbu usulida 50 gektar maydonda dorivor o'simliklar yetishtirish natijasida taxminiy hisob-kitoblarimizga ko'ra, 10 gektar yerga ekilgan topinamburdan 200 tonna, 10 gektar moychechakdan 4 tonna, 10 gektar amarantdan 15 tonna, 5 gektar kunjutdan esa 10 tonna hosil olishimiz mumkin. Agar olingan hosilning 50 foizi qayta ishlansa, ya'ni tozalanib, quritilib, qadoqlansa, bundan keladigan foyda taxminan 3 milliard so'mdan ko'proqni tashkil etadi.

Oldimizda turgan asosiy masalalardan biri klaster faoliyatini yo'lga qo'yishga ketadigan dastlabki mablag'ni topishdir. Bunda Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi tomonidan e'lon qilingan grantlar, banklar tomonidan ajratiladigan imtiyozli kreditlar yoki viloyatdagi tadbirkor va fermerlarning moliyaviy ko'magiga tayanamiz. Bugungi kunda dorivor o'simliklarni chuqur qayta ishlash imkoniyatiga ega bo'lgan O'zFA O'simlik moddolari kimyosi instituti bilan samarali hamkorlik qilish ham rejalashtirilmoqda. Ma'lumki, kooperatsiya nazariyasida kooperatsiyaning ikki turi mavjud: vertikal va gorizontal. Vertikal kooperatsiyasi qishloq xo'jaligi korxonalari, ularning bo'linmalari, boshqa tuzilmalari yoki resurslarning bir qismini qayta ishlash sanoati va agrosanoat majmuasining tegishli tashkilotlari bilan birlashtirish shaklida mavjud.

1-jadval: Dorivor o'simliklarni yetishtirish va qayta ishlash bo'yicha SWOT tahlili

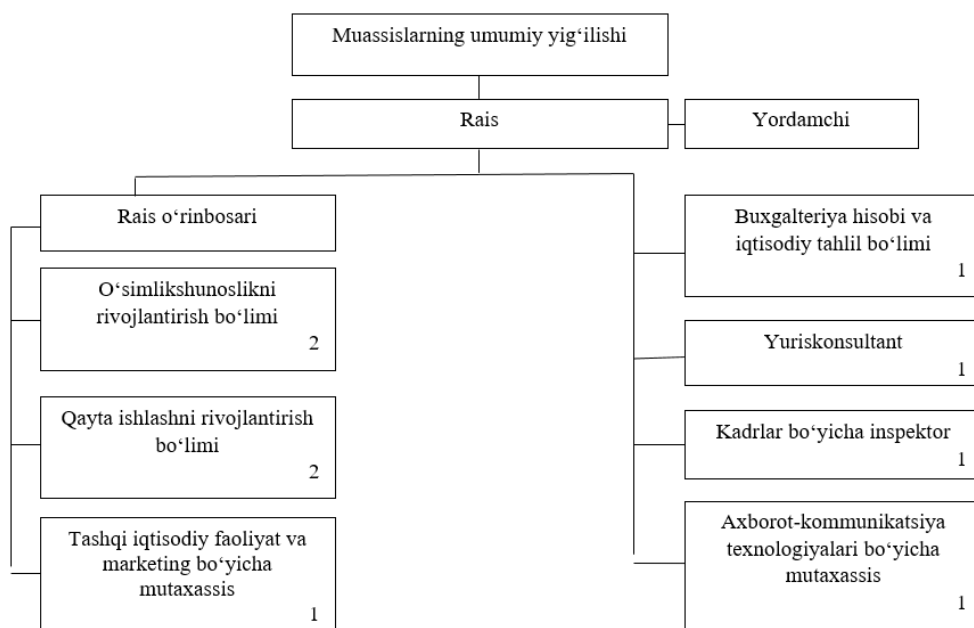
Kuchli tomonlari (S)	Kuchsiz tomonlari (W)
dorivor o'simliklarni yetishtirish uchun qulay tuproq- iqlim sharoitlarining mavjudligi; -qayta ishlashni rivojlantirish uchun xom ashyo resurslarining mavjudligi; -kavrak yetishtirish va qayta ishlash tizimini rivojlantirish bo'yicha me'yoriy-huquqiy baza (strategiya, qonun, qaror, dastur va b.) yetariligi; -kavrakni yetishtirish va qayta ishlashning yuqori rentabelligi; -ichki va tashqi bozorlarda qulay vaziyatlar mavjudligi (talab yuqoriligi); -qayta ishlash korxonalarida yangi zamonaviy uskunalar mavjudligi; -ilmiy texnik va kadr salohiyatining yetariligi; -zamonaviy ishlab chiqarish infratuzilmalari rivojlangan qayta ishlash korxonalari mavjudligi; -qayta ishlash korxonalarida innovatsiya va investitsiya faoliyatining barqaror rivojlanayotganligi.	-ba'zi dorivor o'simliklarni yetishtirishga yuqori agrotexnik talablar qo'yilishi; -yuqori hosilli navlar yetishmasligi va mavjudlari hosildorligining pastligi; -o'rmon, fermer va dehqon xo'jaliklarida hamda tomorqa yer egalarida hosilni saqlash va birlamchi qayta ishlash uchun sharoitlar yetarli emasligi; -dorivor o'simliklarni yetishtiruvchi fermer xo'jaliklari va qayta ishlash korxonalari o'rtasidagi iqtisodiy munosabatlarning baho, xom ashyo hajmi, yetkazib berish, qayta ishlash shartlari kabi masalalarning to'liq yechilmaganligi; -xalqaro standartlar talablariga javob beradigan raqobatchilarning mavjud emasligi; -qayta ishlash korxonalari ishlab chiqarish quvvatlarining ishga tushirilmaganligi; -dorivor o'simliklar mahsulotlarini qayta ishlashdan olinadigan mahsulotlar assortimentining kamligi; -dizayn, reklama va bozor ishtirokchilarini axborot bilan ta'minlash darajasining yaxshi rivojlanmaganligi.
Imkoniyatlar (O)	Xavf-xatarlar (T)
-innovatsion texnologiyalarni joriy etish va yangi korxonalarni barpo etish hisobiga dorivor o'simliklar yetishtirish va qayta ishlash hajmini ko'paytirish; -ishlab chiqarish texnologiyasiga qat'iy rioya qilish, almashlab ekish, elita urug'liklar va o'g'itlarni qo'llash hisobiga dorivor o'simliklar sifatini oshirish; -soya doni yetishtiruvchi va qayta ishlash korxonalari tizimida logistikani rivojlantirish va natijada mahsulotlarni yetkazib berish xarajatlarini kamaytirish; -bojxona to'lovlari, kvotalar, tariflar, subsidiyalar va solikka tortishni optimallashtirish; -viloyat (hudud) miqyosida: "xom-ashyo ta'minoti - qayta ishlash - tayyor mahsulot- sotish" zanjirining samaradorligini ta'minlay-digan tadbirlar tizimini ishlab chiqish; -innovatsiyalar va yuksak texnologiyalarni rivojlantirish asosida.	-tuproq-iqlim sharoitlari, ishlab chiqarish texnologiyalari va boshqa tadbirlarga rioya qilinmasligi oqibatida dorivor o'simliklar hosildorligining pasayib ketishi; -texnik va texnologik yangilanishlarda raqobatchilardan orqada qolish xavfi; -malakali mutaxassislarning agrar sohadan ketib qolishi va aholining ko'payishi; -dorivor o'simliklar bozorida mintaqalararo raqobatning kuchayishi; -elektr energiyasi, o'g'it va sanoat mahsulotlari bahosining oshib ketishi oqibatida ular bahosi va qishloq xo'jalik mahsulotlari (dorivor o'simliklar) bahosi o'rtasidagi paritetning buzilishi; -ajratilayotgan subsidiyalar va imtiyozli bank kreditlarining yetishmasligi.

TAHLIL VA NATIJALAR

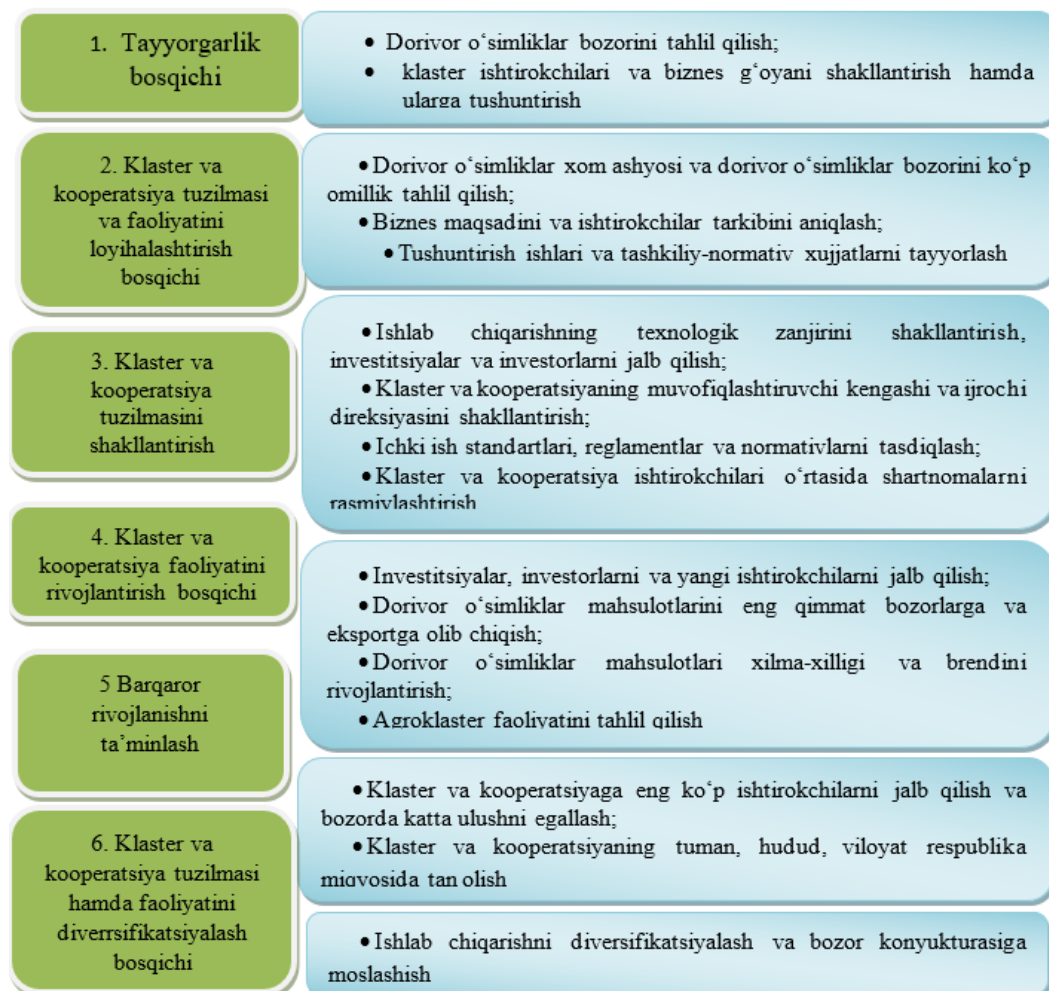
Bu turdagi kooperatsiya qishloq xo'jaligi mahsulotlarini ishlab chiqarish, saqlash, qayta ishlash va market-ingni yagona iqtisodiy siklga bog'laydi. Gorizantal kooperatsiya mulkchilik va boshqaruvning turli shakllaridagi qishloq xo'jaligi korxonalarining birlashuvini o'zida namoyon etadi. Shuni ta'kidlash kerakki, yuqorida keltirilgan uyushma kooperatsiya shaklini o'zida namoyon etib, ko'proq aralash, ya'ni yuqorida keltirilgan kooperatsiyaning ikki turini o'zida mujassam qiladi. Bu esa ushbu subyektlarning mulkchilik, shartnoma va boshqa iqtisodiy munosabatlarni shakllantirishda qiyinchiliklar va manfaatlar to'qnashuvi yuzaga kelishiga olib kelishi mumkin. Shu bilan bir qatorda qishloq xo'jaligida klaster tizimi tobora keng tadbiriq etilmoqda. Bu tizim deyarli barcha qishloq xo'jaligi yo'nalishlarida, xususan paxtachilikda, urug'chilikda, parrandachilikda, meva-sab-zavotchilikda samarali faoliyat ko'rsatmoqda. Shuni inobatga olib, mintaqada dorivor o'simliklar klasterlarini tashkil etish, uning yadrosida aynan dorivor o'simliklar yetishtiruvchi va qayta ishlovchi korxonalar bo'lishi maqsadga muvofiq.

Dorivor o'simliklar klasterlari, ularni yetishtiruvchilar va qayta ishlovchilar 2023-yil 1-yanvarga qadar mam-lakatimizda ishlab chiqarilmaydigan quyidagi mahsulotlarni olib kelayotganda bojxona bojlarini to'lashdan ozod qilinadi:

- xom ashyo, shu jumladan madaniy plantatsiyalar barpo etish uchun urug' va ko'chatlarni, uskunalar hamda maxsus texnikalarni;
- fitobarlar uchun vending avtomatlarini – imtiyozlar berilishi hisobidan bo'shaydigan mablag'larni ishlab chiqarishni texnik qayta jihozlash va modernizatsiya qilishga maqsadli yo'naltirgan holda.

1-rasm: Dorivor o'simliklarni yetishtirish va qayta ishlash tashkilotlari uyushmasi ijro etuvchi apparatining tuzilmasi¹

2-rasm: Hududiy "Dorivor o'simliklar klasteri" va "Dorivor o'simliklar kooperatsiyasi"ni shakllantirish bosqichlari²

1 Muallif ishlanmasi
2 Muallif ishlanmasi

Buning uchun esa, tegishli vazirlik va idoralarning “Dorivor o’simliklar yetishtirishini tashkil etishning zamonaviy shakllarini joriy etish chora-tadbirlari to’g’risida”gi qarorini qabul qilish va unga asosan, sinov tariqasida hududiy “Dorivor o’simlikchilik klaster-kooperatsiyasi”ni tashkil etish kerak. Ushbu loyihaning afzalligi shundaki, dorivor o’simliklarni qayta ishlovchi korxonalar bevosita o’zlari xom ashyo yetishtirish jarayonlari ishtirokchisiga aylanadi. Bu qishloq xo’jaligi va sanoat integratsiyalashuvini jadallashtirib, korxonalarning sifatli, tannarxi arzon, eng muhimi, qayta ishlash korxonalarining ehtiyojga yarasha xom ashyo bilan to’liq ta’minlanishini kafolatlaydi.

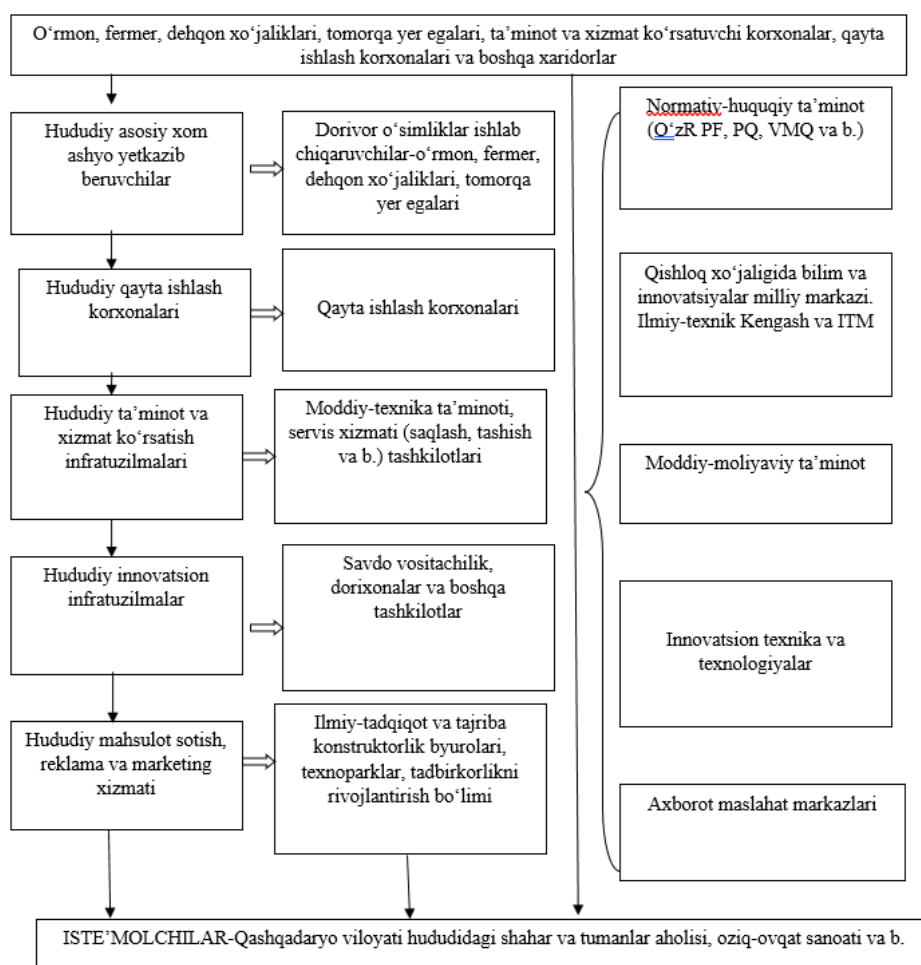
Dorivor o’simlikchilik klaster-kooperatsiyasi – bu geografik jihatdan bir hudud (yoki mintaqa)da joylashgan hamda bir yoki bir nechta mustaqil yuridik va jismoniy shaxslar tomonidan bozor (ixtiyoriylik) tamoyillari asosida o’zaro birlashib ishlab chiqarishning zamonaviy texnologiyalaridan foydalangan holda dorivor o’simliklarni yetishtirish va ko’paytirish yoki shartnoma asosida xom ashyoni sotib olishdan uni dastlabki qayta ishlash, ulardan olinadigan turli xildagi yuqori qo’shilgan qiymatga ega bo’lgan birlamchi va ikkilamchi mahsulotlarni ishlab chiqarish va chuqur qayta ishlash, qadoqlash, saqlash, tashish va sotish, urug’chilik ishlarini rivojlantirish, yagona texnologik zanjirda qo’shilgan qiymatni yaratuvchi yangi xo’jalik yuritish tizimini shakllantirish usuli, deb aytish mumkin.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Sodda qilib aytganda, dorivor o’simlikchilik klaster-kooperatsiyasi, bu – yagona texnologik zanjirga birlashtirilgan korxonalar majmui sifatida birlashadi. Mazkur yangi tuzilma innovatsion iqtisodiyotga o’tishning muhim bosqichi sanaladi. Chunki bu yerda xom ashyoni qayta ishlashning barcha bosqichidan o’tib, eksportbop tayyor mahsulotlar tayyorlash imkoniyati yuzaga keladi.

Bunday tizim barpo qiluvchi, yangi tuzilmaning asosini “xom ashyo ta’minoti - qayta ishlash - tayyor mahsulot - sotish” jarayonlarining integratsiyalashgan birlashmasi tashkil etadi.

Viloyatdagi mazkur klaster-kooperatsiya dorivor o’simliklar yetishtiruvchi korxonalarni texnoparklar, tadbirkorlikni rivojlantirish bo’limi va boshqa manfaatdor subyektlarni birlashtiradi. Buning uchun muayyan tuman (hudud)da klaster-kooperatsiyani shakllantirish imkoniyatlari bilan bog’liq masalalarni hal etish zarur (3-rasm).

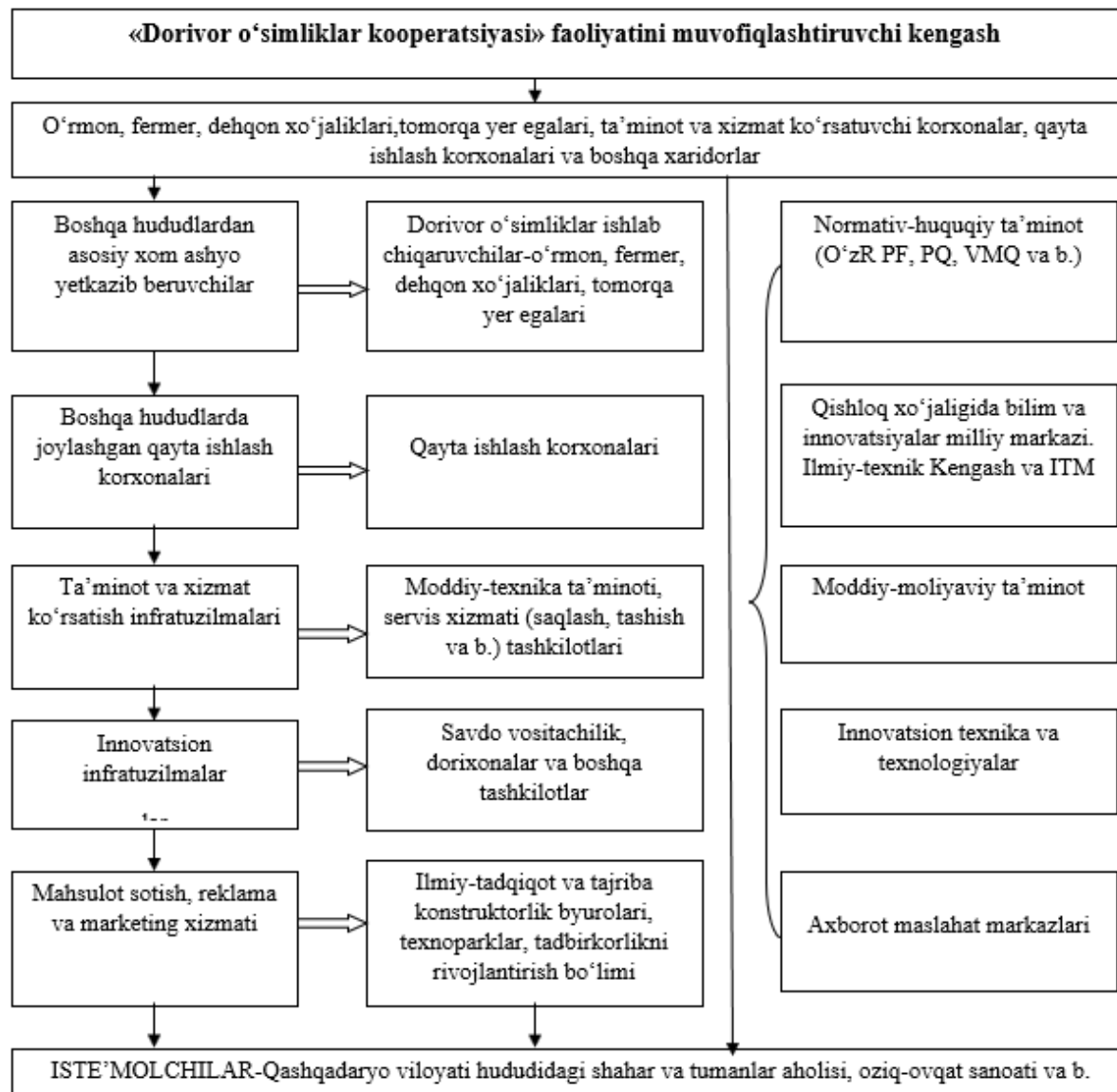

3-rasm: Hududiy “Dorivor o’simliklar klasteri”ning tashkiliy tuzilmasi³

Bunday hududiy klaster-kooperatsiya har xil tarmoqlar, tarmoqlararo kooperatsiya va integratsiyalashuv hamda davlat va xususiy sektor hamkorligini rivojlantirish; dorivor o'simliklar bozorining axborot ta'minotini yaxshilash, vositachilar sonini qisqartirish, ilm-fan va ishlab chiqarish integratsiyalashuvini kuchaytirish.

Fikrimizcha, bunday "Dorivor o'simliklar klasteri" va "Dorivor o'simliklar kooperatsiyasi"ni tashkil etish dorivor o'simliklarni yetishtirish, quritish va saqlash, qayta ishlash va tayyor mahsulot sotishni yagona tizimga birlashtiradi. Bunday klaster-kooperatsiyasi tuzilmasini quyidagicha tashkil etishni tavsiya etamiz (3-4-rasmlar).

4-rasm: "Dorivor o'simliklar kooperatsiyasi"ning tashkiliy tuzilmasi⁴

Shunday qilib, tavsiya etilayotgan "Dorivor o'simliklar klasteri" va "Dorivor o'simliklar kooperatsiyasi"ning tarkibiga quyidagi xo'jalik yurituvchi subyektlarni kiritishimiz mumkin:

- dorivor o'simliklar yetishtirishga ixtisoslashtirilgan fermer va dehqon xo'jaliklari hamda tomorqa yer egalari;
- dorivor o'simliklar xom ashyolarini qayta ishlash korxonalari;
- dorivor o'simliklarni saqlash va quritish, moddiy-texnika ta'minoti, urug'lik tashkilotlari, laboratoriyalar va b.;
- dorivor o'simliklarni reklama qilish, marketing xizmati va sotish bilan shug'ullanuvchi tashkilotlar;
- ilmiy-tadqiqot va tajriba konstruktorlik ishlanmalari bilan shug'ullanuvchi innovatsion tuzilmalar, investitsion fondlar, texnoparklar, tadbirkorlikni rivojlantirish bilan shug'ullanuvchi tuzilmalar va b.

“Dorivor o‘simliklar klasteri” va “Dorivor o‘simliklar kooperatsiyasi”ning faoliyat samaradorligi dorivor o‘simliklar (xom ashyo) yetishtiruvchi o‘rmon, fermer, dehqon xo‘jaliklari va tomorqa yer egalari bilan qayta ishlash korxonalari o‘rtasidagi o‘zaro munosabatlarning tashkiliy-iqtisodiy tizimi qay darajada yo‘lga qo‘yilganligi bilan belgilanadi.

Aholining dorivor o‘simliklarga bo‘lgan talabini qondirish va “Dorivor o‘simliklar klasteri” va “Dorivor o‘simliklar kooperatsiyasi” faoliyatining samaradorligini ta‘minlash uning ishtirokchilari o‘rtasidagi munosabatlarni rivojlantirishga yangicha yondashuvlarni talab qiladi. Bu asosan quyidagi maqsadlarni ko‘zda tutadi:

1. Aholini iste‘mol me‘yorlariga muvofiq dorivor o‘simliklar bilan barqaror ta‘minlash;
2. Qayta ishlash korxonalarining quvvatlaridan oqilona foydalanishni ta‘minlash;
3. Dorivor o‘simliklar xom ashyosi sifatini oshirish va assortimentini ko‘paytirish.

Dorivor o‘simliklar xom ashyosini taqsimlash jarayonining ishtirokchilari o‘rtasidagi o‘zaro iqtisodiy munosabatlarni o‘rganish shuni ko‘rsatadiki, dorivor o‘simliklarni qayta ishlash korxonalari tomonidan qabul qilish baholari bozordagi vositachi tashkilotlarining xarid baholaridan ancha arzon bo‘lmoqda. Buning natijasida, dorivor o‘simliklar yetishtiruvchi fermer va dehqon xo‘jaliklari hamda tomorqa yer egalari uchun xom ashyoni qayta ishlash korxonalariga bevosita kontraktatsiya shartnomalari asosida sotish iqtisodiy jihatdan qulay hisoblanadi. Bunda kontraktatsiya shartnomalarida dorivor o‘simliklar xom ashyosi sifatiga qat‘iy talablar o‘rnatilishi va yuqori sifatli xom ashyo uchun ustamalar ko‘zda tutilishi lozim.

5-rasm: O‘zbekiston Respublikasida dorivor o‘simliklarni yetishtirish va qayta ishlash tizimini Klaster-kooperatsiya asosida tashkil etish sxemasi⁵

Hozirgi vaqtda fermer va dehqon xo‘jaliklari hamda tomorqa yer egalari bilan qayta ishlash korxonalari o‘rtasida amal qilayotgan o‘zaro iqtisodiy munosabatlar tizimidagi jiddiy kamchilik – xom ashyo (dorivor o‘simliklar) yetishtiruvchilarda pul mablag‘larining yetishmovchiligida namoyon bo‘lmoqda. Fikrimizcha, buning asosiy sabablaridan birinchisi, xom ashyo (dorivor o‘simliklar) sifati bo‘lsa, ikkinchisi dorivor o‘simliklar yetishtiruvchi ishtirokchilar o‘rtasida taqsimlashning iqtisodiy asoslanmaganligi hisoblanadi. Bunday o‘zaro munosabatlar tizimi fermer va dehqon xo‘jaliklari hamda tomorqa yer egalari dorivor o‘simliklar xom ashyolarini sifatini oshirishini rag‘batlantirmaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 10-apreldagi "Yovvoyi holda o'suvchi dorivor o'simliklarni muhofaza qilish, madaniy holda etishtirish, qayta ishlash va mavjud resurslardan oqilona foydalanish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-4670-son qarori. <https://lex.uz/docs/4785256>
2. Xo'jaqulova N.R. "The role and importance of medicinal plants in the development of the pharmaceutical industry" // International Journal of Management, IT & Engineering // Vol. 12 Issue 3, March 2022. U.S.A. ISSN: 2249-0558 Impact Factor: 7.119. 88-93 pages.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 20-maydagi "Dorivor o'simliklar xom ashyo bazasidan samarali foydalanish, qayta ishlashni qo'llab-quvvatlash orqali qo'shimcha qiymat zanjirini yaratish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-139-sonli farmoni. <https://lex.uz/uz/docs/6027102>
4. Xo'jaqulova N.R. "State Support of Entrepreneurship in the Production of Medicinal Plants in Agriculture" // Special Issue on "Innovative Economy: Challenges, Analysis and Prospects for Development" // Academic Journal of Digital Economics and Stability.// Published in Aug-2021 956-963 pages.
5. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 26-noyabrda "Dorivor o'simliklarni yetishtirish va qayta ishlash, ularning urug'chiligini yo'lga qo'yishni rivojlantirish bo'yicha ilmiy tadqiqotlar ko'lamini kengaytirishga oid chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-4901-sonli qarori. <https://lex.uz/docs/5125714>
6. Xo'jaqulova N.R. "Ways to improve the current state of cultivation and processing of medicinal plants and it's importance" // Journal of Management Value & Ethics // India // Gwalior-M.P. 25-31 pages. (OAK 08.00.00-Iqtisodiyot fanlari; Osiyo mamlakatlari nashrlari № 6).

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2023. № 11-12

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnalning ilmiyligi:

"Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.